

CONTINU VERBETEREN VAN ONDERWIJSKWALITEIT MET 'FLIPPING THE CLASSROOM'

De PDCA-cyclus van nascholing

'Scholen waar ik een hoge kwaliteit van onderwijs waarneem, zijn vaak ook scholen waar leraren, samen met schoolleiders en bestuurders, gericht zijn op continu verbeteren. Er wordt, vaak op teamniveau, actief gestuurd op kwaliteit, gekoppeld aan het strategisch HRM-beleid en het financiële beleid. Ik zie en spreek op deze scholen leraren die met plezier werken en weinig last ervaren van een te hoge werkdruk', schrijft Jeannette Wolleswinkel op de weblog van de Inspectie van het Onderwijs. In dit artikel laten we zien hoe u door de koppeling van beleidsdoelen aan nascholing kunt werken aan onderwijs van hoge kwaliteit.

TEKST SABINE KOKEE
FOTOGRAFIE INSPIRIFY EN WAKKER DESIGN

Gericht zijn op continu verbeteren. Actief sturen op kwaliteit (op teamniveau) gekoppeld aan het strategisch HRM- en het financiële beleid. Dat zijn de elementen van het beleid van scholen met een hoge onderwijskwaliteit die de Inspectie noemt. Dat klinkt goed, maar hoe dan?

DE PDCA-CYCLUS VAN NASCHOLING

Continu verbeteren

Continu verbeteren koppelen we aan de PDCA-aanpak, een beproefde, krachtige verbetermethodiek. De PDCA-cyclus laat teams sneller leren en het is een succesvolle aanpak om kwaliteit continu te verbeteren. Continu verbeteren van kwaliteit start met weten wát u wilt verbeteren. Wat zijn uw doelen voor de school, voor het team, voor de leerlingen? Wanneer bent u eigenlijk tevreden? En borgt u behaalde resultaten? Want pas dan kunt u het verbeterproces op nieuwe doelen richten.

Actief sturen op kwaliteit (op teamniveau)

Start daarom met het formuleren en verbinden van meetbare doe-

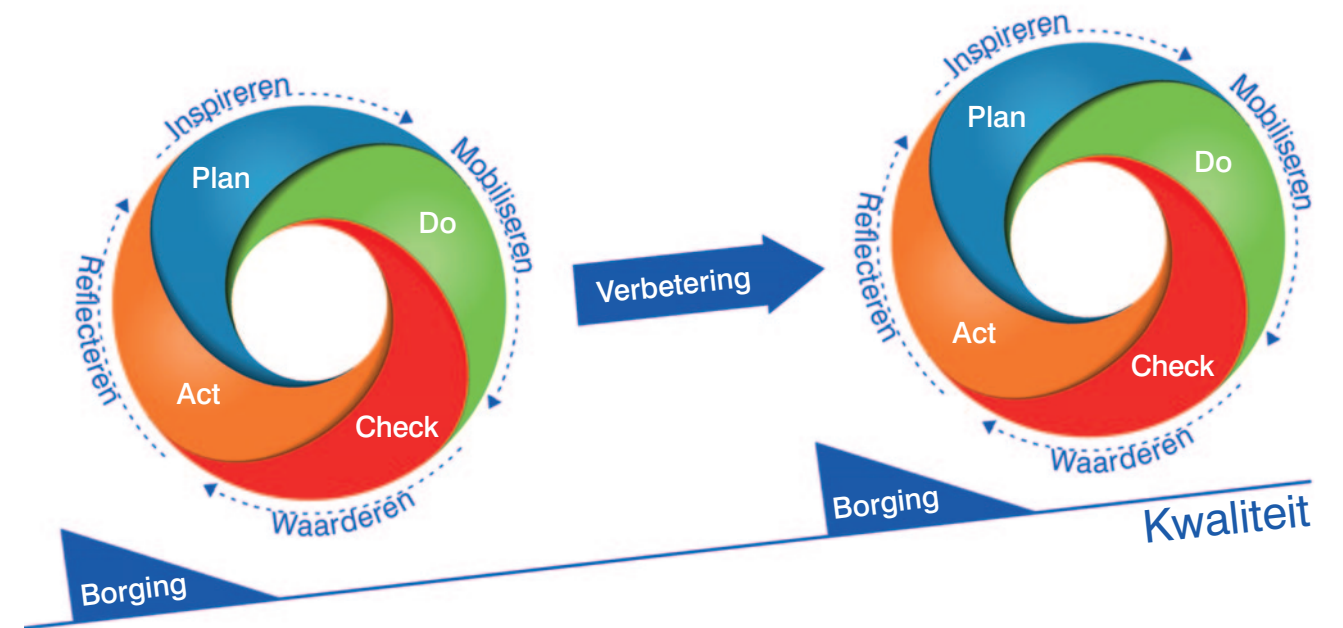
len op alle niveaus: de beleidsdoelen van het bestuur, de schooldoelen en de persoonlijke ontwikkeldoelen van uw medewerkers:

1. Koppel de doelen uit uw beleids- en schooljaarplan aan de teamdoelen in het scholingsplan.
2. Gebruik de gesprekkencyclus en het POP om individuele doelen vast te leggen.

Breng de ontwikkeldoelen van de school, het team en het individu in kaart en breng die waar mogelijk bij elkaar. Als u weet waar de reis naartoe gaat, kunt u actief sturen op het realiseren van de doelen zoals die zijn geformuleerd in het schoolplan.

Koppeling met het strategisch HRM-beleid en het financiële beleid

De kwaliteit van een team en de individuele leerkracht bepaalt grotendeels de kwaliteit van het onderwijs. Dus het realiseren van beleidsdoelen staat of valt praktisch altijd met de mate waarin het team en de individuele leerkracht zich ontwikkelen. De doelen uit het schoolplan koppelt u dus aan het strategisch HRM-beleid en verwerkt u in een scholingsplan waarvoor u de nodige financiële middelen beschikbaar stelt.

Figuur 1. De PDCA-cyclus van nascholing (gebaseerd op de PDCA Cyclus van dr. W.E. Deming).

Borg elke stap vooruit

Staat in uw schoolplan bijvoorbeeld het doel dat de leerlingen coöperatief leren, dan komt dat in uw scholingsplan terug als teamscholing. Elke stap vooruit kunt u borgen in de stappen van de PDCA-cyclus zodat u geen rondjes blijft draaien op hetzelfde niveau (zie Figuur 1).

Inspireren, mobiliseren, waarderen en reflecteren

Nascholing is een continu proces van Plannen, Doen, Checken en Aanpassen en nieuwe doelen stellen: de PDCA-cyclus. Uw rol als schoolleider is daarbij essentieel. Het succes van dit hele proces hangt samen met uw leiderschap: u zult het team moeten inspireren, mobiliseren, waarderen en laten reflecteren.

Plannen = Inspireren: *It all starts with a spark.* Inspiratie en bezieling start met een schoolleider die een duidelijke verbetervisie en de wens om te veranderen laat landen bij het team.

Doen = Mobiliseren: De uitvoering van de plannen komt pas van de grond als u het team weet te mobiliseren en motiveren om in actie te komen en te blijven werken aan een gezamenlijk doel.

Checken = Waarderen: Zorg voor waardering, veiligheid en vertrouwen zodat het team elkaar feedback kan geven op de stappen die (wel of niet succesvol) gezet worden.

Aanpassen = Reflecteren: Het aanpassen en actualiseren van de plannen verloopt veel beter als het team echt de ruimte krijgt om te reflecteren. Dat levert vaak nieuwe inzichten op als basis voor de volgende planfase.

Vergeet in dit hele proces vooral niet om behaalde resultaten te borgen. Stel dat u met het team komt tot een goede aanpak van coöperatief leren, leg dan vast hoe de leerkracht dat doet in de klas en wat u als school belangrijk vindt. Reflecteer regelmatig op de dagelijkse praktijk en stel vast of de school nog stevig op koers ligt of dat er opnieuw een verbeterplan nodig is.

NASCHOLING IN DE PRAKTIJK

De coronacrisis stelt u elke dag voor nieuwe uitdagingen. Zieke collega's, nieuwe maatregelen, ventilatie, mondkapjes, de hoge werkdruk; het is lastig om in deze tijd vast te houden aan de doelen in uw schoolplan. Nascholing heeft op dit moment niet altijd prioriteit en lijkt lastig te organiseren. Terwijl het juist nu belangrijk is om aandacht te houden voor de kwaliteit van het onderwijs.

Wat we zien is dat leerkrachten in deze periode een enorme ontwikkeling (moeten) doormaken. De coronacrisis stelt ook hen elke dag voor nieuwe uitdagingen. Lesgeven op afstand is nog steeds aan de orde en veel leerlingen kampen met leerachterstanden. Dan biedt een eigen e-learningacademie met een groot cursusaanbod met rijke inhoud uitkomst. Leerkrachten kunnen zo naar behoefte cursussen volgen of informatie zoeken.

Voordelen online academie

Tijdens het begin van de coronacrisis kozen scholen vaak voor e-learning om in korte tijd alle leerkrachten bij te kunnen scholen

in het lesgeven op afstand. Maar ook nu is een online academie op vele manieren inzetbaar: voor individuele scholing, als bibliotheek, ter voorbereiding op (team)scholing, het opfrissen van kennis of juist het snel opdoen van nieuwe kennis. En daar wordt gretig gebruik van gemaakt. Zo zag E-learning Wizard, bekend van de Lerarenacademie, dat er in de periode maart-juni wel vier

tot vijf keer zoveel e-learningcursussen werden gevolgd als normaal. En ook dit najaar piekt het aantal gevolgde cursussen. E-learning is ook een krachtige basis voor effectieve teamscholing. Door een mix te maken van e-learning en (online) bijeenkomsten kunt u door middel van 'flipping the classroom' ook in deze tijd effectieve nascholing organiseren.

PRAKTIJKVOORBEELD: BASISCHOOL DE WEGWIJZER EN COÖPERATIEF LEREN

De Wegwijzer heeft een duidelijke visie geformuleerd op het pedagogisch-didactisch handelen van de leerkrachten. In het schooljaarplan staat onder andere het volgende doel:

'De leerlingen leren op een doelmatige wijze samen te werken met inzet van coöperatieve werkvormen.'

Het hele team heeft zich achter dit doel geschaard. Directeur Marijke staat nu voor de uitdaging om dat te realiseren. Ze weet dat op dit moment nog niet elke leerkracht beschikt over de benodigde kennis en vaardigheden. Hoe kan ze zorgen dat haar team deze uitdaging omarmt, leerkrachten kennis en ervaringen delen en zorgen voor een doorgaande leerlijn voor de leerlingen? Ze besluit om de teamscholing dit jaar volledig te richten op 'coöperatief leren'.

FLIPPING THE CLASSROOM

De stichting heeft een eigen e-learningacademie van E-learning Wizard. Marijke besluit om e-learning onderdeel te maken van haar scholingsplan. In de directietraining over het gebruik van de academie heeft ze kennism gemaakt met *Flipping the classroom* als aanpak voor nascholing. Dat lijkt haar wel wat.

Marijke vindt in de academie vier passende e-learningcursussen die inhoudelijk aansluiten op 'coöperatief leren' waarmee het team zich op de studiedagen kan voorbereiden:

1. Doelmatig samenwerken
2. 21e-eeuwse vaardigheden: Samenwerken en coöperatief leren
3. Variatie in werkvormen
4. Werken in een PLG

INZET E-LEARNING TER VOORBEREIDING OP DE STUDIEDAGEN

Marijke plant vier middagen voor teamscholing en vraagt haar team elke bijeenkomst voor te bereiden door steeds één e-learningcursus te volgen. Tijdens de bijeenkomsten ontwikkelen ze samen een good practice. De weken daarna oefenen en testen ze die in de praktijk. Elke bijeenkomst komen ze een stapje dichterbij het doel.

Aan het eind van het schooljaar heeft het team een aanpak voor 'coöperatief leren' ontwikkeld, van binnenuit, zonder dat er ook maar één adviseur aan te pas kwam. Het team heeft zelf filmpjes gemaakt waarin ze de aanpak in beeld brengen. In de laatste bijeenkomst evalueren ze de geformuleerde good practices en de gekozen aanpak. Ze leggen vast hoe ze ook het komend schooljaar de gekozen aanpak regelmatig kunnen toetsen en evalueren.

SAMEN IN EEN POSITIEVE FLOW

Het team van De Wegwijzer werd gedurende het jaar steeds enthousiaster over deze aanpak en komt in een positieve flow. Soraya (leerkracht groep 4) zegt tijdens de evaluatie: 'Dit voelt eigenlijk niet als nascholing. We zijn gewoon samen heel gericht bezig om ons onderwijs nog beter te maken. We werken samen aan een heel duidelijk doel, gericht op waar het écht om gaat: het lesgeven en de ontwikkeling van onze leerlingen.'

Aan het eind van het schooljaar is iedereen trots op het resultaat. Het team van De Wegwijzer kiest uit het schoolplan een volgend doel voor het komende schooljaar. Marijke blikt tevreden terug. Professionalisering en continu verbeteren zijn onderdeel geworden van de dagelijkse routine. Eigenlijk zijn ze bijna vanzelf een professionele leergemeenschap (PLG) geworden. In de cursus *Werken in een PLG* vond het team tips om daar nog gericht mee aan de slag te gaan. Dat belooft wat voor de toekomst.

FLIPPING THE CLASSROOM

Het team van Marijke gebruikt 'flipping the classroom' als aanpak voor effectieve nascholing. De afgelopen twee jaar hebben al tientallen scholen ervaring opgedaan met deze aanpak van E-learning Wizard. Deze aanpak voor nascholing bestaat uit vijf stappen:

Stap 1: Start (Kies & Plan)

Kies samen een onderwerp en een bijpassende e-learningcursus op basis van de doelen in het schoolplan. Plan een studiedag.

Stap 2: Volg de cursus (individueel of in groepjes)

Elk teamlid (of groepje) volgt de cursus ter voorbereiding op de studiedag en noteert bevindingen, vragen en wensen. Zo heeft iedereen bij de start van de studiedag dezelfde voorkennis en kunt u gelijk samen de diepte in.

Stap 3: Studiedag (eventueel meerdere bijeenkomsten)

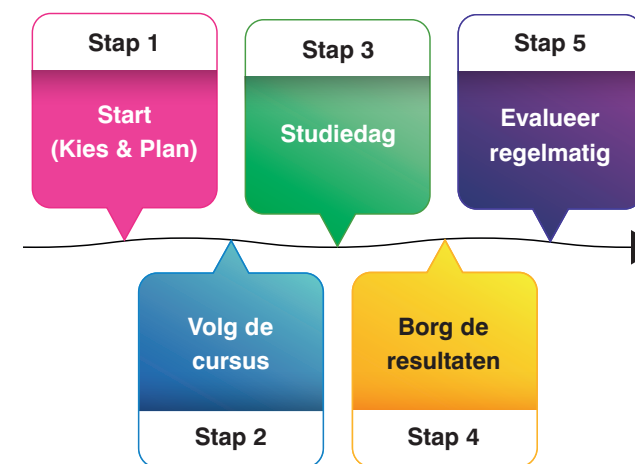
Rond samen de toets af van de e-learningcursus. Diep daarna het onderwerp samen verder uit. Toets de bevindingen in de praktijk en werk deze ook weer met elkaar uit. Leg vervolgens de resultaten vast (bijvoorbeeld in een good practice).

Stap 4: Borg de resultaten

Maak afspraken over toepassing in de praktijk.

Stap 5: Evalueer samen regelmatig

Kijk samen elk jaar weer even kort naar de gemaakte afspraken en stel deze waar nodig bij. Laat nieuwe teamleden de e-learningcursus volgen en deel de afspraken en good practice.

Figuur 2
De 5 stappen van effectieve teamscholing met flipping the classroom.

Literatuur

- Jan H. van Driel, J.A. Meirink, K. van Veen & R.C. Zwart (2012). Current trends and missing links in studies on teacher professional development in science education: a review of design features and quality of research. *Studies in Science Education*, 48:2, 129-160.
- Fontys. Tips voor professionalisering. Geraadpleegd op 16 oktober 2020 van fontys.nl/Over-Fontys/Fontys-Opleidingscentrum-Speciale-Onderwijszorg/Passend-leren-omgaan-met-uitdagend-gedrag/Tips-voor-professionalisering.htm.
- Inspectie van het Onderwijs, Jeanette Wolleswinkel (29 oktober 2019). Waar plezier en kwaliteit samenkomen [weblogbericht]. Geraadpleegd van onderwijsinspectie.nl/actueel/weblog/weblogberichten/2019/waar-plezier-en-kwaliteit-samenkomen.
- Leo Kerklaan (11 november 2019). De 5 grootste valkuilen voor PDCA. Geraadpleegd van pdccyclus.nl/de-5-grootste-valkuilen-voor-pdca/.

Voordelen flipping the classroom voor nascholing

Door de aanpak 'flipping the classroom' in te zetten voor nascholing binnen de PDCA-cyclus zorgt u voor een optimale mix van leren met/zonder technologie en individueel/klassikaal leren: blended learning dus. Elk teamlid start de studiedag met gelijke voorkennis. U kunt dus focussen op diepgang en het oefenen en borgen van geleerde kennis en vaardigheden. Deze vorm van blended learning slaat een brug tussen de verschillende leerstijlen en maakt de nascholing efficiënt en effectief voor elk teamlid en als aanpak voor het continu verbeteren van onderwijskwaliteit.

LERARENACADEMIE BEKROOND MET COMENIUS EDMEDIA SIEGEL 2020

De Lerarenacademie van E-learning Wizard heeft een prestigieuze Comenius EduMedia Siegel 2020 gewonnen. Deze prijs wordt jaarlijks uitgereikt door het Duitse genootschap voor Pedagogiek en Informatie (GPI) en wordt internationaal vooral gezien als een keurmerk voor innovatieve, veelbelovende en betekenisvolle educatieve software en interactieve media.

De Lerarenacademie is een online academie voor nascholing in het po met meer dan 130 e-learningcursussen. Schoolbesturen kunnen een academie inrichten in de eigen huisstijl. Klaas Bellinga (directeur): 'Elk kind verdient de best mogelijke leerkracht. Dat bereik je alleen door continu bij te scholen. Dat is wat we met de Lerarenacademie voor ogen hebben. Dat dit beloond is met een Comenius EduMedia Siegel is een kroon op ons werk.'

Meer informatie: Kijk op [E-learningwizard.nl](https://e-learningwizard.nl).